

JANUAR

Ali napredujemo?

Previden gospodar naredi koncem leta zaključek svojega gospodarstva, primerja dohodke z izdatki in se vpraša: Grem naprej, grem nazaj? Tudi previden lovec stori tako. Tudi on dene svoje uspehe in neuspehe na kritično rešeto, tudi on si stavi to vprašanje.

Mi pa, ki smo si stavili nalogo, čuvati interese slovenskega lovstva, moramo položiti roko na srce in se vprašati: Ali slovensko lovstvo napreduje, ali nazaduje?

Varali bi samega sebe, če bi govorili o znatnem napredku, podcenjevali pa bi svoje delo, če bi rekli: Nazadujemo. Njiva, kjer smo zastavili plug svojega truda, je ledina, in sicer trda ledina; treba je precejšnjega pritiska, da zarezhe lemež v kljubujočo grudo in jo izrahlja.

Začeli smo komaj orati in sejati, žeti še ne moremo. Bodimo veseli, če opazimo, da je seme kal pognalo. Vse pride ob svojem času, tudi žetev, uspeh sedanjega truda in dela.

Eno je gotovo, namreč to, da so se slovenski lovci povsod začeli zanimati za naše ideje, da že povsod čutijo potrebo, dati slovo

zastarelim razvadam in oprijeti se racionalnega lovljenja, kakršno zahtevajo novi časi.

Tudi pri lovu je tako, kakor povsod drugod: novi časi, nove zahteve. Kdor ne koraka s časom dalje — zaostaja. In časi so se močno izpremenili tudi za lovce. Lovišča, ki so prej veljala par desetakov, stanejo danes tisočake. Lovcev je bilo prej malo, sedaj jih je od dne do dne več. Leta 1900 je znašala zakupnina kranjskih lovišč 47.687 K, leta 1903. že 70.510 K, leta 1907. pa 117.566 K in leta 1911 okroglo 130.000 K. V dobrih desetih letih je torej poskočila za 176%. Lovskih kart so izdali leta 1900. na Kranjskem 1967, leta 1907. že 2964 in leta 1911 nekaj nad 3000. Število lovcev se je torej pomnožilo v teh letih za okroglih 50%.

Kaj se to pravi z drugimi besedami? Ako bi se smel plastično izraziti, bi rekel: iz sklede, iz katere je prej zajemalo 2000, hoče sedaj zajemati 3000 rok. No, ta 50% naraščaj ne bi bil sam na sebi nič zlega, saj se je razmnožila tudi divjačina znatno v zadnjih letih. Ali to je zlo, da tudi za lovce veljajo svetopisemske besede: Mnogo je poklicanih, pa malo izvoljenih. Mnogo in premnogo jih je, ki mislijo samo na to, kako bi divjad lovili; kako bi jo gojili, jim pa ne pride na um.

Človeka kar zaskeli, ako čuje: V tem lovišču so letos ustrelili nad 200 srn, ta gospod je dobil letos dvajset divjih petelinov, tam in tam so s šibrami obstrelili medveda, ta in ta je ustrelil v prepovedanem času — jelena i. t. d. Vse to priča, kako malo ljubezni imamo do divjačine in koliko živoderov je še med nami. Popularizacija lova je morda priporočljiva s stališča javnega zdravstva — toda kot lovec se ne morem za njo ogrevati, ker me uče izkušnje: čim manj je „lovcev“, tem bolje za lovišča. Seveda, če b bila ljubezen do divjačine tako razvita, kakor je lovska strast, bi bil 50% naraščaj vesela perspektiva za bodočnost, tako pa ta naraščaj vzbuja le skrb za prihodnje čase.

Tok časa je rodil ta prirastek, odpraviti ga ne moremo in sprijazniti se moramo ž njim. Da pa vsaj nekoliko ublažimo posledice te popularizacije, širimo zmisel za racionalno lovljenje, širimo ljubezen do divjačine!

Eden naglavnih grehov proti umnemu lovljenju so naše brakade. Priznajmo odkritosrčno: pri nas se brakira preveč in prelahkomiselno! Na drugem mestu govorim o brakadi, kje in kdaj je dopustna in kako naj se vrši. Tu rečem samo toliko: Ako hočemo lovišča dvigniti, privežimo brake! Brakada nudi krasen, izreden užitek, ali prav zato je ne smemo izrabljati. Pa poreče ta ali oni lovec: Kako in kaj naj lovim, če ne smem

brakirati? Tovariš, ne prenaglo! Dober lovec si zna poiskati lovskega veselja tudi brez brakade. Koliko vrst lova je našim lovcem še tujih! Naj omenim samo eno vrsto, ki bi si jo lahko privoščil vsak lovec, lov na jazbece in lisice s psom jamarjem. Ta lov je vendar tako zanimiv in vendar ga ne poznajo naši lovci brez malega kjubu temu, da je jazbecev in lisic povsod preveč, psa jamarja pa tudi ni težko dobiti. Ali pa lov na lisice s piščalko-trepetačo (Hasenquäcke)! Kdo ga izvaja? Skoro nihče. Kadar pade sneg, ima lovec najlepšo priliko, hoditi za kunami, ali pa čakati ob luninem svitu košatorepega lisjaka, ali zajca dolgouha. Koliko užitka nudi ta lov, in vendar kako malo ima prijateljtev.

Seveda potrpljenja je treba in vztrajnosti, kdor pa tega nima, ta ni za lovca. Neznani so pri nas lov na vidre s psom vidrarjem; izplačal bi se pa dobro ob marsikateri vodi.

V zgodnji jeseni lahko kličem jerebe. Ta lov je izredno zanimiv. Spomladi in jeseni poizkušam svojo srečo s sovo uharico itd.

Vsi ti načini lova so pri naših lovcih pravi pastorki, le brakada se šopiri prav široko.

Kdo je kriv tega? Sama indolentnost; lovci se ne pobrigajo niti toliko ne, da bi vsaj poizkusili še kaj drugega, kakor brakado. Da bi vsaj poizkušali, bi bilo že nekaj, zakaj že prvi poizkus bi preveril marsikoga, da tudi drugi načini lova nudijo lovcu dovolj veselja, ne samo brakada. In kako bi se oddahnili zajci in srne!

Pa tudi poljskega lova ne cenimo zadosti. Na Kranjskem imamo mnogo lovišč, ki bi bila lahko polna jerebic, prepelic in fazanov, pa so prazna. Zakaj? Nihče se ne potrudi, da bi nasadil jerebice ali fazane. Ako opozoriš lovce na ta nedostatek, izveš navadno, da se tam ne bi držala ta perotnina. Ako izprašuješ še nadalje, če je kdo že poizkušal, izveš seveda, da še ne; torej trdijo to kar tja v en dan brez dokazov. Ta trditev je le prazen izgovor, zakaj jerebica se drži povsod, samo če skrbiš zanjo, kakor se spodobi. Kajpada je ne moreš zarediti v lovišču, kjer gospodarijo lisice, kune, dehorji, jastrebi, mačke in psi in pa zankarji; prav tako ne, če boš dopustil, da pozimi pogine od lakote. Pa tudi fazana udomačiti ni tak križ, žrtvovati je treba samo nekaj svetlih kronic.

Povzdiga poljskega lova bi pomenila velikanski napredek, zakaj rešila bi naša lovišča glavne more, ki jih tlači — brakade. Tudi vodni lov bi se dal izboljšati, če bi bilo zadosti dobre volje in vsaj nekaj gmotne požrtvovalnosti. Poglejmo samo Cerkniško jezero! Ako bi uredili lov na tem jezeru, bi se poznalo to vodam vse dežele. Tako pa se brezmiselno uniči vsako leto na stotine in stotine rac in

drugih povodnih ptic. Tudi drugod ne ravnajo umno. Naši lovci ne verujejo, da tudi raca ljubi mir, da ji ni vseeno, ako dan za dnevom brenče šibre okrog nje. Takim lovcem bi svetovali, naj si ogledajo račjo kolonijo na Dolenjskem pri gradu Otok. Morda bi potem sodili drugače.

Srn imamo na Kranjskem primeroma še precej. Pogrešamo pa vendar marsikje umnega gojenja. Kje so solnice, kje nasadi topinamburja, kje jasli, da bi divjačina našla vsaj toliko živeža, da od gladu ne pogine v snegu. In mladiči, kdo jih varuje? Koliko srnic in srnjačkov pade na brakadah!

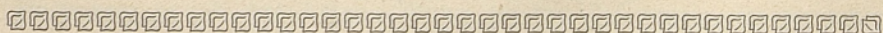
Tudi zajcev je precej, opažamo pa, da se vedno bolj širi metljavost in druge nalezljive bolezni. Treba bi bilo skrbeti za osveženje krvi, za nov krepkejši zarod. Res nekaj stane, dobiti zajce od drugod, toda ti izdatki se pozneje bogato vračajo, ker se omlajeni rod plodi in množi izredno hitro.

Kar se tiče števila divjačine, smo v zadnjih letih na Kranjskem seveda precej napredovali. Leta 1900. smo ustrelili 12 jelenov, 339 divjih koz, 2806 srn, 7708 zajcev, 242 divjih petelinov, 2410 jerebic, 1746 prepelic, 1391 rac, 84 gosi, 1120 kjunačev in 43 fazanov. Leta 1908. pa 44 jelenov, 3573 srn, 481 divjih koz, 13.971 zajcev, 204 divje peteline, 7722 jerebic, 1827 prepelic, 2246 rac, 43 gosi, 1234 kljunačev in 376 fazanov. Tudi roparice se množe, vendar ne v toliki meri. Leta 1900. so ustrelili 1080 lisic, 377 kun, 213 jazbecev, 3 medvede in 8 volkov; leta 1908. pa: 1691 lisic, 182 kun, 304 jazbece, 1 medveda in 2 volka.

Za preteklo leto 1911. ni še sestavljena statistika; more se pa reči, da se bo pri srnah, jerebicah in fazanih pokazal 5—8% prirastek, pri zajcih pa najbrže upadek.

Ne smemo pa varati samega sebe in si razlagati napredek po statistiki zadnjih let samo v svojo korist. Resnica je namreč, da ima velik delež pri tem napredku veleposestvo in naši lovski tovariši druge narodnosti. To je čisto naravno, zakaj veleposestnikom ni treba plačevati visoke zakupnine, razen tega pa so gotovi, da denar, žrtvovan za lovske investicije, ostane njim na dobro. Pri zakupnikih tega ni; zato je pa še bolj hvalevredno, ako tudi zakupnik, sploh mali lovec, kaže zmisel za racionalno lovljenje in ljubezen do divjačine. Dokler bo ta ljubezen rasla, toliko časa bomo napredovali, ko pa jame bledeti, pojde tudi lov rakovo pot.

Podgorski.

Jazbec.

Spisal Julij Bučar.

V sistematični živali zavzema jazbec (*Meles taxus*, Dachs, Grävling ali Greifing) mesto med našimi najdragocenejšimi kožuharji, med kunami (*Mustelidae*, Marder), ki pripadajo tretjemu rodu mesojedov.

So ljudje, ki toplo zagovarjajo tega potuhnjenca, drugi zopet mu strežejo po življenju, kakor lisici, ker se jim zdi nevaren ropar. Koliko koristi ali škoduje jazbec, presočaj vsak lovec po svojih razmerah. Ker očitajo jazbecu, da ima kosmato vest in tudi v loviščih pozabi svojo hvalisano ponižnost, mu hočemo posvetiti malo pozornosti ne le lovcu v korist, marveč tudi kmetovalcu, ki mu naš klativitez dela nadlego.

Jazbec je dolg 75 cm do enega metra, visok okoli 30 cm; rep meri približno 18 cm. Dlaka je precej dolga, ščetinasta, svetla in pokriva ves život z ušesi vred. Njegove kratke noge se zde zato še krajše, kakor bi se plazil po trebuhu. Barva je večinoma svetlosiva, na hrbtu črnkasta. Posamezne dlake so ob korenu rumenkaste, v sredini črne, na koncu pa sivobele. Ob strani života in na repu so rdečkaste, spodaj in pa na nogah temnorjave. Glava je bela. Ob gobcu se razteza črna proga preko oči in ušes do tilnika, da je videti v sredini bela dolga lisa; male temnorjave oči pa se svetijo iz črne proge. Uhlja sta temnosiva, belo obrobljena, kratka in zaokrožena, kakor pri kunah sploh. Samica je nekoliko manjša, medlejša in ima svetlejšo dlako od samca. Mladiči so v najnežnejši starosti z repom vred komaj 19 cm dolgi, imajo krajšo dlako in so povsem svetlejše barve. So pa tudi popolnoma beli jazbeci ali pa beli s temnorjavimi lisami. Taki so zelo redki. Nekateri trdijo, da sta dve vrsti jazbecov, namreč prašičji in pasji. Dognano pa je, da je to le pomota, izvirajoča iz različnosti barve in kakovosti dlake. Zobovje ima 38 zobov, šest sekavcev v gorenji in spodnji čeljusti in po dva podočnika; spodnja sta nekoliko nazaj upognjena, gorenja pa precej ravna. V spodnji čeljusti je šest kočnikov, v gorenji pa pet. Sprednji kočniki so krajši in radi izpadajo v starosti. Na nogah ima močne dolge kremplje, in sicer na sprednjih mnogo daljše. Z njimi si more v par minutah izkopati globoko luknjo v zemlji.

Značilna je takoimenovana smradljivka (*Stinkloch*) med zadnjico in repom, globoka en centimeter. Podobna je mehuru. Ta luknja ima mnogo malih žlez in bradavičic, ki izpuščajo belkasto smrdljivo tekočino.

Jazbec živi skoro po vsej Evropi in Aziji. Pri nas Kranjcih jih je včasih toliko, da je joj. Kljubu temu ga ne boš videl izlepa, ker je skrajno boječ, oprezen, nezaupen in hodi navadno le pozno ponoči po svojih potih. Čim temnejša je noč, tem prikladnejša je temu čudnemu patronu. Samotar ne trpi nobenega tovariša poleg sebe.

Jazbec je neokretna žival. Hodi, kakor se mu ne bi nič kaj ljubilo. Ujame ga lahko pes, celo človek. Kretnje so podobne medvedjim, kruleči glas prašičjemu. Čemeren je kakor star učenjak, pa zelo hudoben, popadljiv, potuhnjen, samosvoj, no, pravi jazbec je. Ob vsaki priliki zagodrnja kakor sitno dete, najljubši pa mu je počitek. Jazbec je zaspane po predpisu. Tri četrtine svojega življenja prespi ali pa uživa filozofski mir.

V mirnem, težko dostopnem kraju si izkoplje do dva metra, ob pobočju celo do pet metrov globoko luknjo, ako se mu ne posreči dobiček tujih žuljev. Tudi v skalnih luknjah si rad pripravi svoj spalni divan. Tukaj pa je zanj že bolj nevarno, ker ima le en vhod, ki mu je ob enem tudi izhod. Stanovanje si izbere v gozdu, ali pa tudi ob prisojnih gričih blizu polja. Glavno stanovanje, takozvani kotel, je tako velik, da ima prostora za ležišče iz mahu in drugih mehkih tvarin ter za ves zarod. H kotlu vodi do pet rogov. V nevarnosti se reši pred vročekrvnim jazbečarjem skozi enega ali drugega. Slabega zraka ne mara, zato si napravi ventilacijo, izkoplje rove, ki vodijo na visečem svetu navpično iz kotla. Poleg jazbin, v katerih prebiva le ena žival, se nahajajo tudi glavne jazbine, ki imajo več kotlov in tudi več, osem do deset rogov; izhodi so do dvajset metrov vsaksebi. V takih jazbinah prebiva več jazbecev, seveda vsak zase. Skrbno se ogiba drug drugega, vsak ima svoj poseben kotel s posebnim vhodom in izhodom. Rovi so ob robih gladki, t'a pred vhodom so gladko razhojena. Pri drugih rovih se razlikuje zemlja ob vhodu le malo od okolice; vhod je včasih preprežen s pajčino. Ako je v luknji samo en jazbec, potem navadno najdeš samo dva taka uglajena pota.

Luknjo si izkoplje s sprednjima nogama. Ko je že tako globoka, da se lahko zarije vanjo, vrže odkopano zemljo z zadnjima nogama ritenski daleč proč, tudi se z zadnjim svojim delom opre vanjo in jo izrine tako iz luknje.

Mirno in zadovoljno počiva samotar v luknji, počiva, spi in zopet spi in že nekaj posebnega mora biti, da ga spravi pokoncu.

Lisica kaj rada deli glavno luknjo z jazbecem, vendar se čmerikavec nič ne briga zanjo. Neumna je trditev, da lisičja nesnaga gizdalina odpodi iz luknje.

Posebno pohvalno moramo omeniti jazbečvo snago. Kje je žival, ki bi si v svojem stanovanju pripravila posebno — stranišče, kakor naš godrnje? Samo tam se opravi, pa še to pokrije z listjem. Poleti se jazbec ne snaži v luknji. Izkoplje si malo jamico, ki jo zagrebe z listjem. Pasje muhe in drugi mrčes te opozore nanjo.

V kotlu ima gospa filozofka svojo otroško posteljo, ki je nad vse udobna. Veliko množino suhega listja, mehkega mahu, trave in praproti si nanese jazbec med zadnjima nogama pred luknjo, potem pa se upre z glavo v kopico in jo tako rine do kotla. Pred luknjo ostane vedno kaj drobirja; dober lovec bodi pozoren na to.

Zaspane se prične zavedati svojega poklica meseca oktobra, ali pa, ako je še mlad, nekoliko pozneje, ter si gre iskat družice. Konec februarja, začetkom marca se valja poleg starke do pet mladičev. Devet dni so slepi. Mati jih goji z vso vnemo. Tri tedne uživajo materino mleko, potem pa dobe od starke črvov, koreninic in malih sesalcev, dokler niso dovolj jaki in umni, da si morejo sami poiskati živeža.

Mladiči so prav ljubki. Radi se solnčijo pred luknjo in se igrajo z materjo in med seboj kakor mlade mačice. Malokdo je tako srečen, da more uživati slast takega prizora. Jeseni se poslove mladiči od svoje matere in gredo po svetu. Navadno si izbere stare jazbine. Izjemoma prezimijo še v rojstni palači, ako jim je starka toliko milostna. V drugem letu so sposobni za razplod.

Ponoči se čuti ta puščavnik najbolj varnega. Zato zapušča svojo trdnjavo navadno šele ob desetih ali enajstih pred polnočjo, vrača se pa še pred zoro.

Zanimivo je, kako se jazbec pripravlja na izhod in kako se vrača. V tem se bistveno razlikuje od lisice. Ta švigne namreč urno iz luknje, potem pa opazuje okolico, posluša, gleda, voha. Jazbec pa ima dovolj opraviti, preden se izkida iz luknje. Najprvo slišiš izpod zemlje zamolkel ropot; gigrl si čvrsto otresa zaprašeno haljo, kakor bi šel na živalski banket. Pomoli pol glave iz luknje, posluša, voha — ej nič prav ne zaupa miru, pa zopet izgine. Strahopetec se baje boji svoje lastne sence. Naposled pomoli vso glavo iz brloga in se poguga v noč. Vračajoč se šine hitro v rov, ako je vetrno. Jeseni se celo sliši težko sopenje otolstelega puščavnika. Ob mirnem vremenu počasi kobaca v svojo hišico.

(Dalje prih.)

Brakada.

Spisal Podgorski.

(Dalje.)

Nič ni zbrani družbi tako mučno, kakor oni trenotki, ko se gospodar lova s svojimi lovci šele posvetuje, kam bi koga postavil, od katere strani bi izpustili pse i. t. d. On sam naj bi pojasnil, kako bodo lovili in jih potem redoma razvrstil po stajališčih. Eden pravi to, drugi svetuje to, tretji ono, nazadnje nastane prepir in posledica tega je, da se družba razide v lovišče, kakor čeda razkropljenih ovac, in se postavi vsak, kamor se mu ravno zdi.

Kakor hitro se je zbrala družba, ne sme imeti besede nihče drug, kakor **edinole vodja lova**. Njegovim ukazom se morajo pokoriti brezpogojno vsi udeleženci. Če kdo misli, da se mu godi krivica, naj se pritoži pri gospodarju lova, toda šele po lovu in ne prej. Pač pa sme vsak gost prositi vodjo lova za pojasnila, ako mu ni kaka stvar jasna.

Ako se ravna lovska družba po tem pravilu, se brakada tudi lepo izvrši. Če ima pa vse križema besedo, gospodar lova, vodja lova, gostje, lovski čuvaji in gonjači, potem je to Babilon.

Vsaka brakada se mora vršiti po gotovem načrtu in ta načrt mora zasnovati vodja lova. Previden vodja lova si s svojim pomočnikom že par dni prej ogleda lovišče, da vidi, kako je s stajališči. Stajališča niso tako stalna, da bi veljala za vedno. Stajališča se menjajo od leta do leta. Stajališče, ki slove letos za najboljše, utegne biti že drugo leto najslabše. Dandanes, ko toliko sekajo po gozdih, se dogaja prav pogosto, da so stajališča z a s e k a n a. Divjačina se ogiblje vrhov in vej in si izbere ugodnejše drčce in prelaze. Pred vsako brakado je torej treba pregledati stajališča. Nadalje je treba tudi poskrbeti zato, da ima lovec na dotičnem stajališču primeren razstrel. Drevje se obrase in lahko popolnoma zakriva razstrel. Umestno je, odstraniti vejevje ali grmovje, ki zastira razstrel; potem ima lovec vsaj nekaj smeri, kjer more vzeti žival dobro na muho. Najbolje je, stajališča zaznamovati s številkami, in sicer z navadno kredo, bodisi z belo, bodisi z rdečo; te številke niso za zmeraj, saj tudi stajališča niso vedno na enem in istem mestu.

Pri stajališčih se ozirajmo zlasti na to, da ima lovec primeren razstrel, pottlej pa, da je kolikor mogoče skrit. Tudi v tem oziru se greši pri nas mnogo, ker se lovci na stajališčih ne skrivajo zadostno. Najbolje me krije široko deblo, dober je pa tudi grm; kadar čutim, da se mi bliža žival, moram kajpada ostati miren in smem samo z očmi iskati divjad, ki se ima prikazati. Skakati sedaj na levo, sedaj na

desno, stopicljati in mencati na stajališču, pomeni ravno toliko, kakor če bi namenoma hotel odganjati divjačino od sebe. Tudi prestrezanje in natekanje se izplača malokdaj in je pri večjih brakadah naravnost nedopustno, ker se utegnejo pripetiti nesreče. Pravilo je, da lovec ostane na odkazanem stajališču ves čas, pa naj kaj pride, ali nič. On mora paziti samo na to, da z odkazanega stajališča ne zgreši ali zamudi divjačine. Ali je bil pa postavljen na pravo mesto, za to odgovarja vodja lova.

Stajališča tvorijo skupaj črto strelcev (Schützenlinie). Ako je le mogoče, imej ta črta obliko podkve. Pravilo veli, da zastavimo obe krili, levo in desno, gosteje, kakor pa čelo. Divjačina beži malokdaj naravnost proti čelu, ampak izkuša uiti ali na levem, ali na desnem krilu. Najgosteje zastavimo ono krilo, proti kateremu se brakira, drugo krilo ne zahteva toliko strelcev.

Nadalje je pomniti, da sili divjačina ob lepem vremenu vedno navzgor, ob grdem vremenu in v sapi, pa vedno navzdol. Če je strelcev dovolj, je dobro, da nastavimo nekaj strelcev izvan črte na prelazih v sosednjem lovišču. Naloga te rezerve je, prestreči divjačino, ki je bila obstreljena, ali ki je ušla zdrava preko črte strelcev. Za rezervo pa si izberimo vedno dobre strelce in zanesljive lovce, o katerih vemo, da bodo stali na odkazanih stajališčih ves čas, dokler ne odtrobi rog. Tudi je zelo dobro, ako zastavimo lisičine, zakaj lisica izkuša oteti svojo kožo in beži v jamo, če ne takoj, pa vsaj tedaj, ko se se je naveličala teči pred psi. Vse to mora vedeti vodja lova prav dobro in mora posamezna stajališča poznati tako, da jih najde z zavezanimi očmi. Včasih nedostaja lovcev in ni mogoče zastaviti niti najvažnejših stajališč. V tem slučaju moramo taka stajališča zaslepiti (verblenden). To naredimo najenostavneje tako, da obesimo na vidno mesto kako belo cunjo ali kos belega papirja. Divjačina se tega ustraši in krene drugam.

Po navadi stajališča izžrebajo. To ni dobro, ne za gospodarja lova, ne za goste. Za gospodarja lova zato ne, ker nakloni žreb včasih najslabšemu strelcu najboljše stajališče. Srečni ta mož zgreši seveda vse, karkoli mu pride na muho; divjačina uide iz lovišča ter odvede pse — in pokvarjen je ves lov. Včasih pa nakloni žreb gostu, ki je prišel bogve kako daleč stajališče druge vrste; tudi to ni prijetno. Če pa vodja lova odkazuje stajališča kar po svojem preudarku, se ta ali oni čuti zapostavljenega. Jaz menim: vsem lovcem ne moremo ustreči, naj že žrebamo, ali ne. Ker pa zahteva prospeh gospodarja lova, kakor tudi korist brakade, da dobra stajališča zavzemajo dobri lovci, predlagam, da vodja lova odkaže stajališča po lastnem preudarku. Saj pozna vrline in slabosti povabljenih, zatoj utegne izlahka pogoditi pravo.

Umestno je, med slabe strelce pomešati tudi nekaj dobrih, da vsaj ti rešijo, kar pokvarijo oni.

To so seveda samo temeljna načela, več ali manj veljavna za vsako brakado. Izjeme so pa seveda neogibne povsod, tako tudi tukaj.

Spreten in previden vodja lova postavi lovce tako, da je zagotovljen uspeh in da ni razžaljen nihče.

Preden se prične lov, mora vodja lova družbi v kratkih besedah povedati načrt. Ta nagovor naj se glasi približno takole:

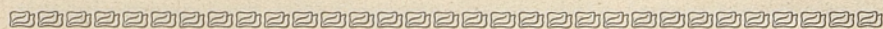
„Tovariši, lovili bomo od Podgorskega laza (pokaže z roko) na levo do Petelinove bajte (pokaže). Pse spuste ob devetih na vrhu laza. Brakira Janez Bradač. Gonja bo trajala tri ure. Ob dvanajstih odtrobi pri Petelinovi bajti, kjer se naj zopet zbere vsa družba. Streljati smemo vso divjačino razen srn mladice. Streljati smemo le s šibrami do 50 korakov; krogla prepovedana. Puške izvolite basati šele na stajališču in jih tam tudi razbasati. Pred pričetkom lova ne sme streljati nihče. Divjačino izvolite oddati nosačem, ki nosijo predpisana znamenja, ali jo pa obesite na stajališču tako visoko, da je ne dosežejo psi. Kdor se pregreši proti temu, plača 10 K kazni v korist „Slovenskega lovskega društva“, sicer je od vseh nadaljnjih lovov pri meni izključen. Lovski pozdrav!“

Nato pokliče brakirje na stran in jim da natančne ukaze, na priliko: „Bradač, ti odvedeš mojih šest psov, in oba psa gospoda Novaka! Točno ob devetih izpustiš na vrhu Podgorskega laza Novakovega Belina in počakaš na lazu, da vzdigne. Ko odžene, izpustiš sredi laza Novakovega Kastorja in brakiraš po sredi Podgorskega dela do jazbin. Tam čakaš do polidesetih, izpustiš Peruna in Živo, greš doli do studenca. Ob desetih bodi tam, izpusti Tarasa, brakiraj gori na Pogorišča. Ondi odveži Bistro pa Risa in kreni postrani na Hudi klanec. Tja prideš ob enajstih. Tu izpusti Davorja, preišči Grde doline, pojdi po Petračevem žlebu do Petelinove bajte. Ondukaj odtrobi ob dvanajstih. Streljati ne smeš!“

Take ukaze da tudi drugim brakirjem, če jih je več, in jih pozove, da vpricho njega uravnajo ure. To kontrolira in odslovi brakirje. Še bolje je, če dobe brakirji že prej te ukaze in gredo morda kar naravnost vsak na svoje mesto. Brakir naj ne strelja, ker to ne gre, da bi streljali brakirji, lovci pa pasli dolgčas na stajališčih. Brakirji, ki smejo streljati, ne brakirajo, ampak le prestrezajo. Temu se ognemo najbolje s tem, da jim sploh prepovemo vsak strel. Tudi ne sme nihče streljati prej, preden se je pričel lov. Psi namreč izpuščeni ne iščejo tam, kjer bi morali, ampak hite na strel. Res nanese včasih

prilika, streljati na lisico še pred pričetkom lova, toda zaradi ene lisice ne dajmo kvariti načrta.

Ako le more, naj razpostavi lovce vodja sam na stajališča. Če pa ne, si izberi zanesljivega pomočnika, in mu naroči, kam naj koga postavi. To njegovo naročilo naj se glasi jasno in določno, tako da ne dvomi pomočnik o ničemer. Razentega pa je še vsakemu lovcu posebej povedati, kam ga naj postavi pomočnik. Prav pogosto temu ali onemu lovcu ne pokažejo stajališč, ampak mu približno povedo, v katero smer naj gre in kje naj se postavi. To je popolnoma napačno in tega ne moremo dosti grajati. Bodi lovec star, bodi mlad, vodja lova mora vsakega lovca postaviti natančno na mesto, kjer naj stoji, potem šele more od njega zahtevati, da ostane tudi res tam, kjer je bil postavljen. Tudi je treba, da pove vodja vsakemu lovcu precej na stajališču, v katero smer sme streljati in odkod prihaja divjačina po navadi. Potem ga vzame s sabo do sosednjega stajališča, tako da ve vsak lovec natančno, kje stoji njegov sosed na levi in desni. To je jako važno, ker potem vsakdo ve: prvič, kam sme streljati, drugič pa, kateri prostor naj zapira. Na stajališča naj gredo lovci tiho, brez razgovorov in debat. Divjačina ima dober sluh in nerada beži tja, kjer je slišala vpitje ali govorjenje. Vodja lova zaukaži: „Mir!“ in temu povelju naj se pokori vsa družba. (Dalje prih.)

Lovski spomini.

Priobčil J. Zelen.

Še začetkom 19. stoletja je bilo po gorenjem Krasu, v bližini Senožeč, Vipave, Postojne, Ilir. Bistrice mnogo nevarne zverjadi v gozdovih, na Brdih, Lozi, Nanosu, Predjami, Javorniku itd. Redila se je zverjad večinoma od nebrojnih blekov ovac (čede po 200—300 glav) in tudi od goved, katera so se pasla po obširnih, šumah in gozdovih. Zgodilo se je mnogokrat, da so volkovi bleke ovac nele razgnali, nego tudi večinoma poklali, tako da so imeli za dlje časa hrane. Zakaj ljudje navadno niso marali mesa živali, od volka zaklane; pač pa so posolili in posušili meso ubitega volka ter ga mešali govedom med sol, češ, da je po uživanju volčjega mesa bolj ješča. Volkovi so bili v hudi zimi zbok gladu silno predrzni. Ponoči so se večkrat vtihotapili v ovčje hleve po vaseh ter tam poklali vse, kar je bilo živali. Dokler ni bila bukova in druga trohlina zmrzla, jim je bila kolikortoliko v hrano. Medvedje mravljinčarji so prezimovali po gozdnih

jamah, bolje rečeno v podmolih. Gladna mrcina je napadala nele živino, marveč tudi človeka pri belem dnevi. O silni lakoti medveda govori narodna basen: Sedita star medved in lisica v pomladanem solncu. Lačno mrcino napadajo muhe. On se jih brani in hapa po njih. Lisica pa mu de: „Ljubi moj, kaj loviš to, ki ne izda nič.“ Mrcina ji je pa odgovoril: „Ljuba moja, bolje je nekaj, kot pa nič.“

Zadnjo mrcino je v senožeškem gozdu na Brdih ustrelil kneza Porcie logar Demšar l. 1836. Ko je medved, pognan od gonjačev, godrnjaje mimo povabljenih tržaških lovcev prilomastil skozi zastavljeno črto, je Demšar aut-aut ustrelil za njim. Krogla se je zarila medvedu za uho v glavo ter ga usmrtila. Tržaški lovci pa so se tako bali godrnjača, da se kar niso upali streljati nanj.

Drugo leto je ustrelil medvedko razdrški lovec, po domače Hlapčon. Od veselja je bil tako predrzen, da je medvedko, ko je še stala, držal za zadnji nogi. Tovariš p. d. Mavšar iz Laž mu je zakričal: „Pusti jo, te bo objela!“ Hlapčon mu je odgovoril: „Kako me bo objela, ko ji brizga iz reber kri!“ Spremljala sta medvedko dva mladiča. Oba sta ušla lovcem, drugi dan pa ju je zasledil kmet Čeleden Andrej iz Potoč v hrastovem duplu v Brdih ter ju ujel s sosedi in oddal v Senožeče v kneza Porcie grad. Odtam so ju poslali na knezovo graščino Spital na Koroškem.

Leta 1837. meseca decembra so na saneh v visokem snegu privlekli šest centov težkega medveda iz grof Koroninijevega (sedaj knez Windischgraetzovega) gradu zaradi priznanja talje pred pisarno tedanje sodne oblasti v Senožeče. Bil je okrašen s smrečjem. Ustreljen je bil z dvema kroglama skozi rebra. Imel je stari kosmatin na sebi 10 drugih strelnih krogel, ki so bile vrasle v kožo in mu visele iz kosmatin kakor uhani. Tipali smo jih s prsti.

Tudi košute in jeleni so se nahajali po navedenih gozdovih. Zadnjega jelena, šestnajsteraka (z 8 odrastki na vsakem rogu) so preganjali l. 1835. Ustrelili so ga meseca januarja v gozdu Lozi. Drugi lovci so odšli za košuto, pri jelenu je ostal najstarejši lovec pl. Abramsperg. Jelenu pa se je strelna rana zatulila s krvjo. Vstal je in izpodnesel na njem sedečega starega lovca ter stekel, pa ne daleč, ker je bil ranjen v drobu. Varihu je bilo le žal tobačnice. Dejal jo je bil na jelena; ko se je dvignil jelen, je padla tobačnica v sneg in raztresel se je ves tobak.

Tedaj ni bilo po notranjskih gozdovih nobenih srn, ker so jih preganjali jeleni. Prvo srno je ustrelil Jernej Zelen iz Senožeč l. 1844 v senožeški Lozi ob gonji na volkove. Ko so naslednja leta izsekali bukovino in drugo debelino ter je jelo rasti tam grmovje, srboritka, malinovina, tedaj so se množile srne čudovito. Bilo jih je do dvanajst skupaj. Mnogo so jih poklali volkovi. Pred 50 leti ni bilo po Primorskem

nobenih srn. Sedaj pa, ko so se tamošnji pašniki, kakor tudi senožeti obrasle z mnogim lesovjem in uspevajo vsled strogih gozdnih naredb, je te ljube divjačine povsodi dosti. Tržaškim lovcem to ugaja tako, da drago plačujejo lovišča in odškodnino.

Do l. 1885. sta bili rogovji omenjenega „šestnajsteraka“ in „osmeraka“ pritrjeni na prednjem zidu knezovega gradu v Senožečah med okni sodnih pisarn; kam da ji je dal tedanji graščinski oskrbnik, ni znano. Neuki ljudje so se ju bali, ker je bila med narodom razširjena prazna vera, da obešajo na to rogovje obsojene ljudi. Težko je dihal marsikdo, ki je prišel tja zaradi opravka pri sodišču.

Zadnjo košuto je ustrelil brakir Matevž Posega p. d. Posežec iz Vel. Ubeljskega l. 1836. na senožeti med Vel. Ubeljskim in Razdrtim. Ta košutavdova je hodila po gozdovih Loze in Brda. Drvarji so jo videli mnogokrat. Na lov so bili par nedelj povabljeni tržaški lovci, pa je ni bilo mogoče zaslediti. Posežec jo je pomagal kot brakir iskati, pa zastonj. Senožeška graščina je imela izvrstno vinsko kapljico iz svojega vinograda Gromovca poleg vasi Otošče-Žvanuti v vipavski dolini. Brakir Posežec je šel v nedeljo ob mraku iz Senožeč proti svojemu domu, razgret od rujnega gromovca. Strasten lovec si je vedno želel, da bi ustrelil košuto. S sabo je imel povezko brakov. Ko je prišel proti Vel. Ubeljskemu, sta mu silila psa skozi zagrajo. Posežec ju odklene in takoj sta smuknila skozi zagrajo in jela lajaje goniti. Posežec je domneval, da gonita košuto. Nastavil je puško, pomeril in sprožil. Zadeta žival je padla. Posežec ves vesel vzklikne: „Moja je košuta.“ Hitro se prerije skozi zagrajo do padle „košute“, da bi ji porinil lovski nož v prsi. Ves iznenaden pa je videl pred sabo svojega soseda telico-sivko.

Ves zmešan je kolovratil Posežec proti domu in potrkal na zaprte duri svoje hiše. Ko žena Matevža pogleda pri luči, se ji je zdel nenavadno razburjen. Vprašala ga je: „Matevž, kaj ti je, da si tako nemiren?“ Odgovoril je: „Nič hudega!“ Ker se je pa vso noč na postelji preobračal in vzdihoval, ga je žena vpraševala toliko časa, dokler ji ni povedal, da je ustrelil sosedovo telico. Žena je šla takoj drugo jutro k sosedu in mu naznanila žalostno novico. Ker se nista mogla pogoditi, je moral Posežec vsled sodne razsodbe sosedu plačati 84 K. „Košuto“ je odpeljal konjač.

Iz lovskega oprtnika

Umrlí člani. Lani je smrtna kosa neusmiljeno kosila med našimi društveniki in nam prizadela prav bridke, da naravnost nenadomestne izgube. Razen pokojnikov, imenovanih že na str. 91. našega lanskega „Lovca“, se moramo spomniti g. sodnega svetnika dr. Edvarda Volčiča. Umrl je 22. novembra 1911 v Novem

mestu vsled srčne kapi; bil je nenavadno marljiv in plodovit pisatelj, ki se je živahno zanimal tudi za naša stremljenja. Dne 21. marca 1911. je umrl v Celju pos. tajnik Fr. Lončar, dne 5. avgusta 1911. pa v Novem mestu kavarnar Avgust Žgur. Meseca decembra l. l. so umrli kar trije naši člani: 10. decembra za lov nenavadno vneti pivovarnar Josip Šmid v Škofji Loki, 22. decembra Franc Hmelak v Lokavcu, 27. pa učitelj J. Sijanec v Gornjem gradu. Pravkar smo prejeli iz prijazne Radovljice tožno vest, da je umrl ondi dne 19. januarja t. l. znani gostilničar Rudolf Kunstelj. — Bodi jim domača zemlja lahka, mi lovci pa jim ohranimo trajen spomin!

Dr. J. P.

Vzorni »lovci«. Sodišče v Ajdovščini (Goriško) je zasledilo veliko lovsko tatvino. Najemnik občinskega lova v Čavnu je bil baje v zvezi z divjimi lovci z Dola. Ti so streljali srne po državnem gozdu in jih nosili na lovišče onega najemnika. Preiskali so več sumljivih hiš, konfiscirali več pušk, streliva in sumljivih reči in več sumljivih lovcev je v preiskovalnem zaporu.

Prve dni tega leta mi je pravil ugleden lovec: „Včeraj sem bil z družbo na Sturskem lovišču pri Vipavi.“ V lovišču je bil gams. Naši brezvestni lovci so streljali brez pomisleka nanj. Žival je ušla. Nekdo je slišal najin pogovor in rekel: „Tudi naši lovci so te praznike v Čavnu streljali gamsa, ali šibre ga niso podrle, ubežal je.“ Res hvalevredni so taki lovci, ki s šibrami streljajo gamse, in še to v prepovedanem času!

Ajdovščina, 20. januarja 1912.

I. Plesničar.

Ljubljanska borza, — tako namreč imenujejo kožuharji ljubljanski sejem s kožami — je v ponedeljek 22. t. m. zaključila svoj promet. Blaga je bilo veliko, kupcev pa še več. Cene so pri vidrah poskočile na višino 40–50 K, česar ni bilo še slišati. Lisice plačujejo po 12–16 K, česar tudi še ni bilo v naši deželi, kune belice po 30–36 K, zlatice po 40–50 K, dehorje po 4–5 K, jazbece po 4–6 K, divje mačke po 3–4 K, zajčje kože po 60–80 h. Prodalo se je blaga za kakih 130 000 kron.

Lov na Cerknškem jezeru. Doslej je imel ta lov, gotovo najlepši vodni lov daleč naokrog, planinski knez Windischgrätz. V svoji občeznani šarmantnosti pa ni hotel izključiti domačih lovcev in je priporočenim dal licenco proti malenkostni odškodnini 10 K. Žalibog so dobili licence tudi taki „lovci“, ki se niso vedli lovsko. Kakor čujemo, je knez ustavil licence z letom 1912. Nam je sicer žal, da bodo zbog tega trpeli tudi tisti licencisti, ki so ravnali strogo lovsko in ki niso izrabljali knezove ljubeznivosti. Ako pa uvažujemo, da je bil skrajnji čas za red na jezeru, moramo le odobravati ta knezov korak. Povemo pa odkrito, da še ni vse doseženo z odpravo licenc. Treba je korenitih izpremen, treba zlasti pomnožiti število paznikov, treba divjačini dati nekaj časa mir, potem se utegnejo vrniti stari časi, ko je bilo rac toliko, da so solnce zatemnile, kadar so se vzdignile. To se bo poznalo pa tudi po drugih vodah Kranjske, kjer je od leta do leta manj rac. Želeti je, da pride ali ostane lov na Cerknškem jezeru v takih rokah, ki ga bodo dvignile na tisto višjo stopnjo, ki bi jo bil že lahko dosegel, ako bi lovili in gojili racionalno.

—y.—

Redek plen. „Slovenski Narod“ piše v 3. št. dne 4. januarja 1912. s tem naslovom, da je lovski varuh J. Hribar ujel dne 31. decembra 1911. v lovišču posestnika G. Ferjana v Ribnem pri Radovljici v železje, nastavljeno jazbecu, krasnega divjega mačka, dolgega 104 cm in težkega 7½ kg. Žival je naprodaj; več se izve pri g. Fr. Zajcu, upokojenem gozdarju v Radovljici. — Pripomnim le, da divja mačka na Gorenjskem ni tako pogosta kakor na Krasu (po Dolenjskem in po Notranjskem). Ondi ji neizrečeno ugajajo podzemeljske votline; na površje

jo prežene le visoko vodovje, kakor se je to zgodilo deževne jeseni 1906. leta*). Navedena dolgost se mi zdi malo prevelika, po teži pa sklepamo, da je bila ujeta žival samec.

Dr. J. P.

Jastreb lovi divje race. Pred par dnevi smo se šli trije gospodje izprehajati iz Črnomlja proti Svibniku. Naenkrat vidim, kako se spusti jastreb proti tlom, komaj pol metra nad cesto, 15 do 20 korakov od nas. Takoj opozorim prijatelja; ujeda je letela že kakih 20 korakov niže, vedno pol metra nad poljem. „Kaj je to?“ si mislim in stečem naprej, prijatelja pa za mano. Toda o jastrebu ni več ne duha ne sluha. Ali je morda ranjen pa se plazi po tleh proti vodi, proti Doblički, tekoči 250–300 korakov niže od ceste. Preiščemo ves teren pa ne najdemo nič. Nadaljujemo izprehod in pridemo kakih 500 korakov dalje. Dva kmeta gledata s ceste proti vodi prav tam, kjer dela velikanski ovinek.

„Kaj pa je?“ vprašam.

„Race plavajo po vodi, tu na drevesu ob bregu pa sedi jastreb.“

Ko pridemo bliže, zleti jastreb na desni breg Dobličke, in sicer ravno nad racami, katerih plava petero v globoki strugi.

Sedaj mi je bilo jasno: kjer so plavale race, je teren odprt, razen visokih vodnih bregov. Tukaj bi ga bile race zapazile prehitro. Kakor vojak je tedaj napadal od strani, za hrbtom, leteč tik nad zemljo. Ob tem je ostal tudi še raditega popolnoma skrit, ker se svet precej vzdiguje proti ovinku, kjer smo prvič zagledali ptiča. Izprva pa ga nismo mogli videti, ker je polje tam valovito in ker je bil dan malo meglen. Dasi je letel nizko, je izginil prav naglo; preletel je v hipu 500 korakov. Lov se mu ni posrečil radi visokih bregov in ker se race takoj potopi, če preti nevarnost.

Dr. Fr. O.

Višnjava taščica — *Erithacus suecicus* (L.) — Tundrablaukehlchen — se seli skozi Kranjsko proti jugu navadno že kvartni teden. Lani so pa opazovali pri Spodnjih Domžalah še 11. oktobra krasnega samca te vrste. To je tem pomembnejše, ker se je pričela lani jesenska selitev sploh izredno zgodaj, menda radi pomanjkanja živeža vsled nenavadne suše. Dne 14. novembra je opazoval g. L. Roth to ptico pri svojem stanovanju pod Rožnikom.

Dr. J. P.

Planinski orel. (?) „Slov. Narod“ piše v št. 284 z dne 11. decembra 1911 v razpredelku „Dnevne vesti“ tole: „Planinskega orla je ustrelil g. Adolf Sterle iz Koritnic, občina Knežak na Notranjskem, v lovišču Suhi vrh pod Snežnikom. Imenovan je sin občeznanega lovca g. Josipa Sterleta, ki je ustrelil že 4 medvede, mnogo volkov, planinskih orlov itd. Orel je meril z razprostrtima kreljutima 2 m 10 cm in je tehtal 52 kg. Lovski nazdar!“ Ako so merili ptico res čez razprostrte peruti, kakor jih drži leteč po zraku, in ne čez raztegnjene kreljuti, kar je velik razloček, potem ta ptič ni bil planinski orel, temveč postojna ali belorepec, nem. Seeadler, lat. *Haliaeetus albicilla* (L.), ki ga opisuje Erjavec na str. 171 II. zvezka svojega znamenitega dela „Domače in tuje živali v podobah“. Pravi lovec spozna vsako ptico že v zraku po letanju. G. Adolf Sterle pa, ki je svoj plen moral šele meriti in je to storil na najzanesljivejši način, pa ne zasluži tega častnega imena in spada med ono mnogoštevilno družbo naših „lovcev“, ki streljajo na vse, kar vidijo in dobe na muho; da je sin g. Josipa Sterleta, ki spada v ravno to družbo, ne izpremeni na vsej stvari prav ničesar. Belorepca sicer ne ščiti zakon v varstvo ptičev, vendar je pri nas precej redka prikazen, in ga ni treba brez preudarka streljati in zatirati, kakor delajo naši „streljači“. Zanimivo bi bilo vedeti, kam so dejali ustreljenega ptiča, ker bi sodil v muzej ali pa v kako znanstveno zbirko.

Dr. J. P.

*) Prim. „Laibacher Zeitung“ z dne 19. novembra 1906, št. 265.

RIBARSTVO

Naša visoka vlada in ribarstvo.

Po drugih državah so že davno spoznali veliki narodnogospodarski pomen ribištva, kateremu tudi najbolj politično naobraženi kmet ne more očitati, da mu dela škodo. Ker odpade ta vzrok, bi človek mislil, da vlada ne bo imela pomisleka, ščititi tiste neznatne pravice ribičev, ki mu jih dovoljujejo ribarski zakoniki in podobne odredbe v posameznih kronovinah. Ali interesi ribiških interesentov so odločilnim gospodom deveta briga; z zaostalimi akti preobložene mize po naših glavarstvih pričajo več kot jasno, da za ribiške vloge, prošnje in pritožbe ni rešitve pričakovati v eni generaciji; kadar jo pa vložnik dočaka, je po čudnih potih božje previdnosti za ribiča skoro vedno negativna.

Posebno ljubljansko glavarstvo se odlikuje po svoji temeljnosti in globokoumni razlagi deželnega ribarskega zakona. Temeljito je tako, da potrebuje mesece in mesece, preden prečita nekaj vrst obsegajočo prošnjo ribarskega interesenta; ko jo je prečitalo, jo prične študirati in študira jo zopet tako dolgo in študira jo zopet iznova in zopet in zopet in to tako dolgo, da pozabi odgovoriti ponižno čakajočemu vlagalcu. Pri oddaji voda smatra tvorniške zakupnike za prave zaščitnike kranjskega ribištva, saj je vendar jasno in zelo verjetno, da bodo uprav papirnice s svojimi strupenimi odtoki najbolj gledale na to, da ne pogine tudi najneznatnejša ribica. Zakon seveda govori, da mora najemnik izvrševati ribarstvo gospodarsko, da imajo tvornice ob jezovih napraviti ribje prehode, nadalje, da si morajo tvornice omisliti posebne čistilnice, iz katerih stoprav se smejo v vodo spuščati ribe kvareči odpadki. Ne glede na to, da se pri kronično učinkujočih odtokih ne more naravnost dokazati njihova škodljivost vsakemu mlademu inteligentu, se niti te skromno označene zahteve ne morejo nikjer udejestviti. Zakaj zadnji na Kranjsko priseljeni upravni svetnik ima več ugleda, veljave in moči, kakor še tako upravičene prošnje domačinov, in več moči tudi, nego deželni zakoni.

Ko notirajo na dunajskem trgu postrvi kilogram po 10—12 K, bi bilo vendar umestno, razmišljati o tem, ali bi racionalno upravljano ribištvo ne moglo prinašati lepih, da prelepih tisočakov v deželo! Ali, da bi kaj storili v tem oziru; da bi podpirali najemnike ribiških voda; da bi mislili na možnost eksporta; da bi podpirali trnkarski šport že

zaradi tujskega prometa; da bi enkrat nekaj temeljitega storili za ribogojstvo; da bi se vsaj izvrševal zakon in da bi se delalo v zmislu zakona — to so sanje, na katere staviš lahko v loterijo. Udeleženke se pri nas v doglednem času ne bodo.

Navzlic temu, da imamo v deželi moža strokovnjaka, ki je ribarstvu žrtvoval skozi leta in leta ves svoj prosti čas in mu posvetil svoje neutrudno delo in svoje temeljito znanje; navzlic temu, da imamo moža, čigar ime slovi daleč preko meja avstrijskih; moža, na katerega sme po vsej pravici biti naša dežela ponosna — navzlic tej slučajni ugodnosti so ribarske razmere tako desolatne, da je groza. Naš ljubi stari Franke bi kakor malokdo vedel povedati, kaj se pravi za vse delo in žrtve dobivati pod noge nič drugega, kakor polena in samo polena.

Čas bi bil, da se pobrigamo v zadnji uri za to, in da rešimo, kar se da še rešiti, in da pričnemo energično akcijo v prosep ribarstva. Treba je širje kroge poučiti o zadevi in jim pokazati našo brezpravnost. Delavcev potrebujemo takih kot je Franke, ali vsaj njemu podobnih. Z reprezentancami in slamnatimi možmi pa v kot — kdor ne dela, naj ne je — in kdor je plačan, delaj vsaj nekaj! C. C.

Iz ribarske mreže.

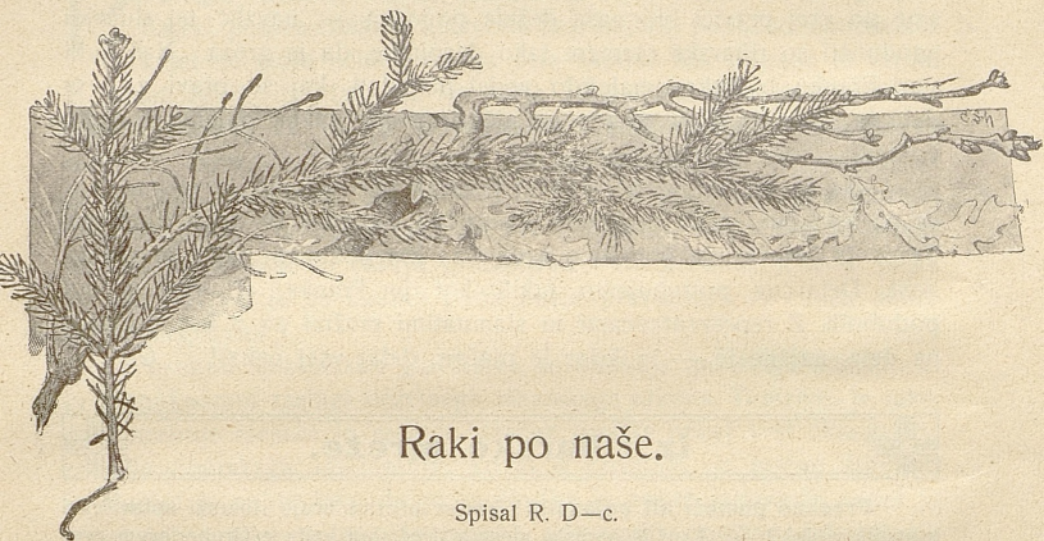
Prosimo pomoči ali pojasnila! Katere pravice imajo ribarski upravičenci v svojih vodah? — Lani je narasla meseca decembra voda v Gruberjevem prekopu zaradi deževja in so morali odpreti zatvornice. Seveda so zašle tja ribe. Tam ima naš prijatelj vodo v zakupu do mostu, ki vodi čez prekop po Karlovski cesti. Ko je voda nekoliko upadla, so zaprli zatvornice. Ko pa je šel lastnik in posestnik g. Vidmar tja ribe lovit, so ga napadli delavci in njih nadzornik, češ, da nima tu ničesar opraviti in naj izgine, sicer ga — ubijejo! Šel je v stražnico in tam so mu rekli, da pride stražnik že pozneje. Ali stražnika žalibog ni bilo od nikoder. G. Vidmar je moral gledati, kako so drugi lovili ribe tam, kjer je imel samo on pravico do njih. Tako se godi ribičem na Kranjskem. Ako hočeš pomoči pri sodišču, te odpravijo „s pomoto“, ako pa se greš sam pritoževati in odganjat nasilnike, utegneš izgubiti življenje ob belem dnevi. B. Z.

Sulec pa race sredi mesta v Ljubljani. Dne 20. januarja se je v Ljubljani ob Francovem nabrežju premetaval sulec po vodi. Nabralo se je mnogo radovednih ljudi na obrežju. Kmalu so zapazili, da plava mlada divja rasa po Ljubljani in da jo lovi in zalezuje sulec. Kajpada ropar ni vedel, da stanuje na bregu lovec in ribič Josip Maček. Ljudje so ga opozorili na ribjega tatu. Maček je vzel svoje orodje in v kratkem je bil ribji ropar v Mačkovih krempljih. Tako si ni mogel privoščiti sulec race, pač pa Maček sulca. *Josip Maček.*

Sulčja lov je v letošnji sezoni, kakor nam poročajo od vseh strani, skoro povsodi tako slaba, kakor že dolgo vrsto let ne več. Četudi zlasti januar ne šteje med prve sezonske mesece, pa bi bilo vendar pričakovati vsaj količkaj povoljnih rezultatov. A niti skromnih uspehov ni, in to često v revirjih, ki ne slove

samo kot dobri, ampak kot zelo dobri in izvrstni. Vzrok tiči brezdvomno v tem, da je bilo lansko poletje s svojo mnogo mesecev trajajočo sušo zelo neugodno za ribarstvo, posebno pa v tem oziru, da so razne upravičene in neupravičene dvonožne vidre izlovile vse kotanje do zadnjega repa. Od septembra do božiča smo imeli zopet povodnji, in vsled njih kalne, za trnkarski sport neugodne vodé.

Deset kilogramov težkega sulca je ujel te dni gospod A. Sever v svojem revirju pod jezom v Mednu nad Ljubljano.

Raki po naše.

Spisal R. D—c.

Leta 1867. sta vstopila dva slovenska slušatelja v kraljevo ogrsko višjo kmetijsko šolo ali kmetijsko akademijo v ogrskem Starem gradu (nemški: Ungarisch-Altenburg, madžarski: Magyár-Ovár).

Prvi je bil Gorenjec, doma tam nekod pod Činkovim turnom, koder so ga nazivali „Vorenčkovega Jožo“; drugi pa je bil Notranjec in sicer Vipavec, pravi sin mojega rajnega očeta — moja malenkost. Vorenčkovega Jožo je prignala v Stari grad ljubezen do zale dečle, edine hčerke iz jako premožne kmečke hiše. Notranjci pravijo takim srečnim dekletom „blagonjice“. Mené pa je prignala semkaj drugačna ljubezen! Zaljubil sem se bil v našo graščinico, ki jo je obetal oče vedno meni, akotudi sem bil njegov ultimo genitus, in to med sedmimi otroki. Kakor Vorenčkov ata, tako tudi moj dobri papa ni bil nič kaj zadovoljen z mojo ljubeznijo do študij racionalnega kmetijskega gospodarstva. Navzlic temu mi je vendar dovolil, da sem se šel učiti na akademijo v Stari grad. Nikakor se nisem nadejal, da najdem na Ogrskem takoj rojaka. Kako sem bil vesel, ko mi je povedal ravnatelj akademije, da študira tukaj že drug Slovenec, Josip Kristan!

Vorenčkov Joža je stanoval prav nobel in se oblačil jako elegantno. Kadil je doma pipo, na ulici in pa drugod pa prav fine smotke. Obedoval je v hotelu. Boga mi, z menoj ni bil izprva nič kaj prijazen, pozneje pa ga je jel žuliti finančni čevelj in Joža se je preselil k meni. Stanovala nisva v mestu, ampak že zunaj, v preprosti hiši Švaba, posodarja in malega posestnika. Gospodinja nama je prepuстила kos vrta prav poceni za setev radiča, salate, redkvice, česna in čebule. Naši kolegi, zlasti Čehi so opazovali z veseljem, da tako dobro izhajata „tlusty Slovinec a slovinský vousáč (brkač)“. Jaz sem bil že takrat precej rejen. Joža pa je imel tako mogočne črne brke, da so mu jih zavidali celo najbolj kosmati Madžari.

Vročega poletnega dne, v soboto, sem se šel kopat v Litavo, ki je pri Starem gradu precej globoka. Nenadoma zapazim ob bregu pod vodo luknjo; iz nje je gledal velik lep rak. Urno ga ujamem. Takoj zraven zagledam drugo luknjo; sežem vanjo — in glej ga šmenta, uščene me nekaj tako v roko, da bi bil skoraj zakričal. Navzlic bolečini potegnem drugega, še lepšega raka iz luknje.

„Raki so tu! To bo pa zame in za Jožo!“ vzkliknem veselo. Stopim na kopno, vzamem precej veliko žepno ruto iz suknje, navozlam iz nje culico, denem obadva raka vanjo in hajd nazaj v vodo! Lukenj je bilo v obeh bregovih dosti in skoraj v sleherni je ždel lep rak!

Vkratkem je culica polna rakov. Skobacam se zopet na breg, obesim culico na vrbo, zavežem en rokav suknje s travo in se vrnem v vodo. Čez dobre pol ure je tudi rokav poln samih lepih velikih rakov. Male sem spustil vse.

Doma sem našel Jožo na vrtu; snažil je radič za najino večerjo.

„Joža!“ sem zavpil na glas, „le vrzi tisti zanikarni radič proč! Poglej, kaj bo /a danes večerjala!“

Položil sem suknjo pa culo predenj in raki so jeli kobacati iz ječe. Joža je debelo gledal mene in rake.

Gospodinja nama je posodila lonec. Skuhala sva rake, jih odcedila in jih zabelila po našem kranjskem slovenskem načinu z oljem, s kisom in fino razsekljanim česnom in peteršiljčkom. (Ker je bilo olje v Starem gradu šmentano drago, sva ga naročala iz Trsta, kis pa sva kupovala v akademiji, koder smo ga izdelavali v tehnološnem laboratoriju akademiki sami.) Odposlala sva z mojo vizitnico, ne pa morda z denarjem, fantiča, ki se je učil pri hišnem gospodarju sodarstva, v gostilnico „Pri poslednjem grošu“, po dva stara „firklja“ prav dobrega in močnega ogrskega vina. Ko nama je to prinesel, sva sedla za mizo, se lotila rakov, jih zalivala pridno z vinom in jih

zalagala z domačim kruhom, kakršnega nama je gospodinja vsak teden spekla velikanski hlebec za šestdeset krajcarjev.

Raki so bili izborni, akotudi niso bili plemeniti kakor naš (*Astacus fluviatilis nobilis*). Bili so bolj podolgasti in niso imeli tako debelih ščipalnic ali škarij. Kuhani niso bili živordeči, ampak bolj bledordeči, recimo rožnati. Nемеc jih imenuje Schusterkrebse (*Ge-meiner Flusskrebse = Astacus fluviatilis*). Prav zadovoljna sva bila z večerjo in prav židane volje. Najbolje bi bila storila, da bi bila ostala doma. Toda vsako soboto smo imeli slovanski akademiki v kavarni Güntherjevi zvečer komers. Ni nama dalo miru, odpravila sva se tja. Komaj sva se začela s kolegi Čehi razgovarjati, že so spoznali takoj vsi, da sva se ga bila nalezla dodobra.

„A sakrá“, so se čudili. „Co pak je to, kolegové tlustý a vousatý Slovinec jsou opilí?“

Povedati sva jima morala novico o rakih. Čudili so se, da je v Litavi toliko te okusne živali ter da sva jih znala Slovenca tako loviti. Moral sem tovarišem obljubiti, da pojdem takoj drugo popoldne v nedeljo zopet lovit rake, da bodo videli, kako to delam. (Konec prih.)

Listnica uredništva.

Vse cenjene sotrudnike prosimo vljudno, da pošiljajo rokopise vsaj do 3. dne vsakega meseca, ako žele, da priobčimo njih spise še v številki onega meseca. Prepozno pošiljanje povzroča mnogo nepotrebne zamude, moti popravo korekturnih pol in ovira pravočasno izhajanje lista. Lovski pozdrav!

MALA OZNANILA.

Dve istrski psici, 3 leta stari, ena bela, druga rjava, izvrstni za lov, proda Dako Makar veleposestnik, Krupa, pošta Gradac, Bela Krajina.

Naprodaj je 7 mesečna lepa kuna-belica; popolnoma krotka, gre brez verižice s človekom po ulici, ako ga količkaj pozna. Cena po dogovoru. — Karl Kovač, Stari trg pri Rakeku.

Dveleten frmač, napol dresiran, se takoj proda pri Ivanu Ogrinu, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje št. 8.

Naprodaj je frmač, čistokrven, jako lep, nemške pasme, kratkodlak, sedem mesecev star. Ogleđa se lahko pri I. Rozmanu v Ljubljani, Stros Mayerjeva ul. 1.

Naprodaj je radi premestitve enoleten angleški pointer pristne pasme, nepokvarjen. — Emil Durini, trgovec, Rudolfovo.